

**Επετειακή ομιλία του Νίκου Στασινόπουλου,
Αντιπροέδρου της Ενώσεως Ελλήνων Λογοτεχνών,
που εκφωνήθηκε στον Καθεδρικό Ναό της πόλης των
Καλαβρύτων την 13η Δεκεμβρίου 1973**

Αναριγεί σύγκορμα και σύψυχα η οποιαδήποτε ανθρώπινη ύπαρξη, σαν πισωστρατίζει την σκέψη και ζωντανεύει τις μνήμες, που τριάντα ολόκερα χρόνια, εφιαλτικά μας συγκλονίζουν στον ύπνο και στον ξύπνιο μας, φέρνοντας μας μακριά στα ρίζα του Χελμού με τ' αθάνατα νερά, για να ζήσουμε στο χωράφι του Καπή, μια καινούργια έκδοση της κόλασης του Δάντη.

Τριάντα χρόνια διαβήκαμε όλοι μας μέσα στον ακίνητο άχρονο χρόνο και κάθε φορά, που το βήμα μας, έκλεινε τον κύκλο των ωρών, με κομμένη ανάσα σταματούσαμε μαρμάρinhoι, παγωμένοι, στην ανάμνηση της φρίκης της 13^{ης} του Δεκέμβρη του 1943 και οι αισθήσεις μας ανταριάζονταν από το λεβέντικο τραγούδι της Λευτεριάς του Εθνικού μας ποιητή, που έψαλαν τα χείλη των αδερφωμένων Καλαβρυτινών, που πιστοί στην ευχή των προγόνων με ψηλά το κεφάλι, καθώς ταίριαζε σ' ανδρειωμένους, πέρναγαν το κατώφλι της ζωής και του

θανάτου, για ν' ανέβουν, καθαγιασμένες ψυχές στα ακρόκορφα της μεγαλοσύνης και της Αθανασίας.

Τριάντα ολάκερα χρόνια οι πνευματικοί άνθρωποι, προσπάθησαν, καθένας από την σκοπιά του, να ρίξουν φως στο ζοφερό σκοτάδι της ανθρώπινης τραγωδίας και να δώσουν μια κάποια αληθοφανή απάντηση στο γιατί έπρεπε ν' ανέβουν τον Γολγοθά τους, τόσοι αθώοι, κρατώντας τον Σταυρό του μαρτυρίου στην καρδιά τους, για την πυρπόληση της πόλης τους, που μαζί της κινδύνευαν να καούν ζωντανά και τα μικρά παιδιά; Στο γιατί έπρεπε να πληρώσουν με τέτοια βαρβαρότητα, οι αθώοι, των αμαρτωλών τις πράξεις;

Όμως το φως της αλήθειας δεν ήρθε ακόμα, γιατί η ιστορία στάθηκε φτιασιδωμένη υπηρέτρια των σκοπιμοτήτων κάθε εποχής και κάποιες φορές παρουσίασε το άσπρο, μαύρο και τους αθώους, ενόχους.

Αν για μας που μέيناμε πίσω στη ζωή, η ιστορική αλήθεια είναι στοιχείο της ύπαρξης μας, για κείνους που φύγαν μ' αγγελικές φτερούγες ανοιχτές, και συναπαντήθηκαν στα μεσόστρατα των Εβδόμων Ουρανών με τη θεϊκή αήθεια, καμιά δεν έχει σημασία.

Γιατί εκείνοι ξεπλήρωσαν την αποστολή τους.. Με το πάναγνο αίμα τους έγραψαν απαράμιλλές σελίδες ιστορικής αλήθειας, στη γήινη ιστορία των όντων και ύστερα φωτεινά μετέωρα υπεραξίας, σελάγισαν πάνω από το φθαρτό στερέωμα της ύλης , στον υπέρλαμπρο ουρανό της ιδέας και των ιδανικών. Ο καταλογισμός ευθυνών ή η καταβολή αιμάτινου αντιτίμου για την θυσία, είναι στοιχείο ξένο για την πνευματική τους υπόσταση. Ο θάνατος τους, αυτό το μεταβατικό σημείο για την αιώνια ζωή, δικαίωσε στο μέγιστο βαθμό, τη γέννηση, την πορεία και το τέλος της πρόσκαιρης ζωής τους. Και το δικαίωσε επιβραβεύοντας την ύπαρξη τους με τον φωτοστέφανο της θυσίας και του μαρτυρίου και με το δάφνινο στεφάνι της αιώνιας Δόξας.

Οι ίδιοι οι εκτελεστές, οι σκηνοθέτες της Καλαβρυτινής τραγωδίας με θεία επιταγή πλήρωσαν το φόνο του αίματος και οι απόγονοι τους αποκήρυξαν την πράξη εκείνη, σαν μiasma, σαν προσβολή της φυλής τους και τους ανάγκασε να έρθουν ταπεινοί προσκυνητές μπροστά στο βωμό της θυσίας, για να γονατίσουν και να χύσουν δάκρυ μεταμέλειας και να κάνουν προσευχή εξαγνισμού για το αμάρτημα των πατέρων τους ή το δικό

τους. Γονατισμένοι, προσευχόμενοι, άκουσαν από τα αιματοβαμμένα φαράγγια της Καλαβρυτινής γης τον αχό της κατάρας των ζώντων απογόνων εκείνων, που έπεσαν για να ζούμε εμείς λεύτεροι σήμερα.

Θυμήθηκαν πως σαν θηρία σκότωσαν και έκαψαν στους Ρωγούς, στην Κερπινή και στα Μαζείκα. Είδαν σαν εφιάλτη φοβερό το ανέμισμα του ράσου των καλόγηρων του Μεγάλου Σπηλαίου που τους γκρέμισαν στο βάραθρο απ' της Κισωτής τα βράχια. Κι' έπιασαν οι αισθήσεις τους το στερνό ήχο της καμπάνας του ρολογιού, που σταμάτησε στις 2,34, σαν έπεφταν, σαν θερισμένα στάχια, οι Καλαβρυτινοί, σε κείνο, τ' αγιασμένο από τόσο αίμα χωράφι του Καπή. Είδαν σαν Ερινύα, την Βασονιά την Φερλελή να μπαίνει, σαν πρώτη του χορού των χαροκαμένων μανάδων κι αδερφάδων στη σκηνή της Δαντικής Κόλασης και να φωνάζει με σπαραγμό :

- Γυναίκες, έρμες Γυναίκες! Μωρή Κουρούνες, μας σκότωσαν τους άνδρες μας, παν όλοι μας οι λεβέντες, τους σκοτώσανε τα σκυλιά και μείναμε παντέρημες αιώνια να τους κλαίμε!

Κι οι Γερμανοί ανατρίχιασαν από τρόμο για το ανοσιούργημα που έκαμε η φυλή τους.

Και εκείνοι, οι μετανιωμένοι, ήρθαν και φύγανε σαν φίλοι ή σαν κατάρρα.

Κι ο χρόνος μαρμαρωμένος Βασιλιάς επάνω στο θρονί του, ακίνητος θωρεί την φύση ολόγυρα του και καμαρώνει την ζωή, π' ανέμελα κυλάει πάντα στις ίδιες στράτες. Φεύγουνε τα Χινόπωρα κι ακολουθούν Χειμώνες. Ξαναγυρνάν οι Άνοιξες κι έρχονται Καλοκαίρια κι οι τόποι που αδειάσανε ξαναγεμίσανε άνδρες και τα ρημάδια χτίστηκαν και μοιάζουν σαν παλάτια, που η αγάπη μέσα τους αιώνια κατοικεί.

Στις ρεματιές ανθοβολούν οι πλάτανοι κι οι βάτοι και τις νυχτιές τ' αηδόνια ξανατονίζουν τους σκοπούς μιας ήρεμης ζωής.

Η Τραγική ώρα της ομαδικής σφαγής, μακραίνει απίθανα σαν ίσκιος στη στόχαση των σημερινών Καλαβρυτινών. Η καθάρια ψυχή τους συχώρησε τους Δήμιους, γιατί ξέρει πως μοίρα των Μεγάλων είναι να θυσιάζονται για το μεγαλείο και την Λευτεριά της ολότητας.

Πάνω σε κείνον το Σταυρό, που Σταυρώθηκαν οι δικοί τους την ώρα του μαρτυρίου τους, βλέπουν όλες τις ώρες της ζωής τους, την γλυκιά μορφή του Ναζωραίου και ακούνε από τα φρυγμένα από πόνο χείλη του, το μήνυμα της πανανθρώπινης αγάπης και ανθρωπιάς : Συγχωρείστε αυτούς που δεν γνώριζαν τι κάνανε.

Οι Καλαβρυτινοί συγχώρησαν, μα δεν λησμόνησαν και δεν θα λησμονήσουν ποτέ εκείνους, που έφυγαν τόσο τραγικά και πρόωρα από κοντά τους.

Τους θέλουν πάντα ζωντανούς να στέκονται σιμά τους, γι' αυτό θυμούνται...

Θυμούνται και δεν ξεχνάνε «Γιατί τότε πεθαίνουν οι νεκροί όντας τους λησμονάνε». Άγρυπνα στηρίζουν τα μάτια τους στο χωράφι του Καπή που ολόρθα υψώνουν το κορμί τους τα κατάμαυρα κυπαρίσσια, φρουροί των 1300 νεκρών, που χόρτασαν και γιγάντωσαν από το αίμα των δικών τους, και βλέπουν τις κορφές τους, να λογχίζουν τους γαλάζιους Ουρανούς σαν τεντωμένα χέρια, λες και προσπαθούν τον Θεϊκό δημιουργό για ν' αγκαλιάσουν, που το στεφάνι το ακάνθινο του νεομάρτυρα, τους φόρεσε για της γλυκιάς πατρίδας την Δόξα και την λευτεριά.

Κάποιες αγέλαστες αυγές, κάποια θλιμμένα βράδια,
αχολογούν οι λαγκαδιές κι οι ψίθυροι θεριεύουν, και τ'
αγριοβόρι του Χελμού ένα τραγούδι λέει για κείνους,
που έπεσαν στις 13 Δεκέμβρη, να ζωντανέψουν μια φορά
τον θρύλο τόσων χρόνων, πως τα ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ , θρονί
της Λευτεριάς έγιναν.

Κι ο ποιητής αποκοντά στης φύσης το τραγούδι, με την
γλυκιά την λύρα του, άλλον σκοπό τονίζει, για κείνους
που μας έφυγαν και με στεφάνι δάφνινο στολίζει την
πατρίδα :

«Στεφάνι, Δαφνοστέφανο, Καλάβρυτα, Πατρίδα

Ο κόσμος σου εφόρεσε, κι στάθηκες ελπίδα,
γιατί είσαι φλάμπουρο χαράς, απ' τα παλιά τα χρόνια,
είσαι κλωνί; που προτιμούν της Λευτεριάς τ' αηδόνια.

Ορθώθηκες σαν σύνορο, γιγάντωσες σαν βράχος,

Της Ιστορίας ντύθηκε το γαλανό το ντύμα

Κι ιεραπόστολος τρανός, μες στο παγκόσμιο βήμα

Εστάθη και διαλάλησε κι είπε τρανή αλήθεια,

Πως τα μεγάλα ιδανικά, μες στα δικά σου στήθια,

Οι Μοίρες τα στεριώσανε από πολλούς αιώνες,
Και τάκαμαν φωτόλουστες της Λευτεριάς κολώνες.»

Πάνω σ' αυτές τις φωτόλουστες κολώνες της Λευτεριάς,
στα κιονόκρανα της Δόξας, θα βλέπουν οι Καλαβρυτινοί
στους αιώνες καθισμένες τις ψυχές των δικών τους
ντυμένες με τα γαλάζια πέπλα της μεγαλοσύνης και του
θρύλου και την μνήμη τους ακοίμητο καντήλι θα
κρατούνε στην καρδιά τους. Αιωνία τους η μνήμη.

ΝΙΚΟΣ ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

Αντιπρόεδρος της Ένωσης Ελλήνων Λογοτεχνών.